

„Uzturēt latvietību ir mūsu atbildība”

11. novembrī, kad Latvija atmindzēja Lāčplēša dienas sveču liesmiņās, Luksemburgā dzīvojošie latvieši pulcējās vienkopus un svinēja Latvijas valsts 99. gadadienu. Patriotisma caurvīlas runas, balvas pasniegšana par latviskuma uzturēšanu ārzemēs, koncerts, kurā uzstājās turienes latviešu koris „Meluzīna”, folkloras kopa „Mazās dzērves” un viesi no Latvijas šīs svinības iekrāsoja sirds emociju zīmē.

Līdzās citiem svētkos piedalījās arī madoniete Ilze Lejiņa-Hormain un viņas ģimene, kas dzīvo netālu no Luksemburgas — Volmerange les Mines ciematā Francijā.

Ilzes apciemojums bija manas vizītes galvenais mērķis, tāpat sarunas ar latviešiem diasporā, lai satiktu un mūsu la-
stājājiem pastāstītu par latviešu inteliģences daļu, kas dzīvo un strādā ārpus Latvijas. Mūsu zemi viņi nav aizmirsuši, bet darba vai ģimenes apstākļu dēļ jau ilgāku laiku mīl Luksemburgā, Vācijā, Francijā. Viņu darbdienu ir dažāda, bet viņi visi turas kopā, jo pāri sev pat neredzamu jūt Latvijas karogu.

Latvijas valsts svētkiem veltītā sarīkojumā Luksemburgā uzstājas folkloras kopa „Mazās dzērves” Aigas Ožehovskas vadībā.

Patriotisma zīmē

— Varu teikt, ka Luksemburgā šogad bija vērojams Latvijas faktors. Mēs azimējam 95 gadus, kopš Luksemburga *de ture* 1922. gadā atzina Latvijas valstiskumu, un 25 gadus, kopš tā atkal atjaunoja diplomātiskās attiecības ar neatkarību atguvušo Latviju, — valsts svētku 99. gadadienā pauda Latvijas vēstniece Nīderlandē, Beļģijā un Luksemburgā V. E. Ilze Rūse. — Abas šīs valstis izmēra ziņā ir mazas, bet abas godprātīgi stiprina Eiropas vērtības.

Vēstniece uzsvēra, ka novembris latviešiem ir patriotisma mēnesis — patriotisms saistīts ar Lāčplēša dienu un Latvijas valsts dzimšanas dienu: — Patriotisms ir ar lentēm uz atloka apliecināta mūsu apziņa, tā ir attieksme, ko nēsājam sev līdzī ne tikai svētkos, bet arī ikdienā. Patriotisms nozīmē dzimtenes un valsts mīlestību, darbošanos tās labā, aizstāvēt to vārdos un darbos. Faktiski tā ir mūsu rīcība, ko parādām visa gada garumā. Būtu svarīgi, ka savu pieredību valstij, patriotisma izjūtu mēs spētu ieaudzīnāt, jo tā nenāk pati no sevis, tā nāk no ģimenes un skolas. Jo tālāk esam no Latvijas, jo lielāka atbildība to ikdienā uzturēt.

Ilze Rūse piebilda, ka šogad Rīgas drošības konferences laikā tika uzdots jautājums par to, kurš būtu gatavs atdot savu dzīvību par ģimeni, kurš būtu gatavs to atdot par savu valsti un kurš — par Eiropu. — Neieidzīnīties aptaujās rezultātos, varu teikt, ka patriotisms balstās uz mūsu spēju definēt vērtības un ikviena cilvēka patriotisko rīcību. Atbalstu savai valstij un tautai nosaka šo vērtību un rīcības attiecība, tāpēc būsim savas valsts patrioti gan vārdos, gan darbos! — vēlēja vēstniece.

Inese un Gunārs Groza latvisko identitāti vairāk izjūt un cenšas to uzturēt ārzemēs.

Daudzi pieaugušie ir izgājuši folkloras skolu, uz šejieni braukušas folkloras kopas no Latvijas, tagad jau paši veidojam savu repertuāru, savas improvizācijas. Dziedam priekā pēc un arī uzstājamies. „Dzērves” ir bijušas trijos folkloras festivālos „Baltica”, divos Vīspārējos latviešu Dziesmu un deju svētkos, Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos. Pošāmie arī nākamgad doties uz simtgades svētkiem. Esam uzstājušies Briselē, Minsterē, nupat rudēnā bijām latviešu kultūras centrā Bērzainē pie Fraiburgas. Svarīgi ir izdzīvot ikdienā to, kas esam. Ir ierakstīts CD „Dzērves kāsi” (2012) un sniegti daudzi koncerti, populāri rīkojam latviešu tradicionālo kultūru. Folklorā ir radoša joma — var dziedāt, dejot, piesist bungas, iet kalnā, svinēt gadsargātus, un bērni jāatstāj mājās, visi esam kopā.

Vadītāja piebilda, ka iesākumā bijuši vairāki dalībnieki, kas nespēja — Latvijā ar folkloru viņi nemūžam

daļa strādā Luksemburgā. Esmu pašnodarbinātā, pēc pamatizglītības — pediatre. Vācijā izveidoju savu kosmētisko kabinetu, mana klientūra ir latvieši. Vīrs strādā par tulkuru Eiropas Parlamenta mitnē Luksemburgā. Šī darba dēļ nu jau trīspadsmito gadu esam šeit. Dzīvot Vācijā vai Luksemburgā ir ērti, bet to, ko sniedz Latvija — kultūras pasākumus, sakņu izjūtu un emocijas —, šī vieta nedod. Ik divos mēnešos dodos uz Latviju, uzstājos latvisko un tad enerģētiski uzlādēta atgriežos atpakaļ.

Ineses un Gunāra ģimenē ir trīs dēli, visi jau pieauguši un devušies savās gaitās. Jaunākajam ir 26 gadi, vecākajam — 31.

— Vecākais dēls strādā Latvijā par datogrāfikas dizaineru, vidējais dēls pabeidza Eiropas skolu Luksemburgā, Nīderlandē ieguva bakalaura grādu socioloģijā, gadu pastrādāja Luksemburgā, tad pārcēlās uz Latviju, kur jūtas laimīgs, — informēja māmiņa. — Jaunākais dēls šobrīd ir Nīderlandē, sāka studēt arheoloģiju, pārdomāja, ir sava ceļa meklējums. Arī viņš pieļauj domu atgriezties Latvijā.

Tā kā Inese Groza ir pašnodarbinātā un viņas darbs rit mājās, socializācija latvietei ir ļoti būtiska. — Priecājos, ka latviskās aktivitātes Luksemburgā ir ļoti plašas. Latviskuma kopšanā, dzīvojot Latvijā, tik aktīvi nepiedalījos. Te mums ir koris „Meluzīna”, kurā dziedu, ir folkloras grupa „Dzērves”, kurā darbojos, brauc māksliniece no Latvijas, ar kuriem pēc uzstāšanās satiekamies, iepazīstamies personiski. Kopā ar Daini Baldzēnu, kas ir Austrālsbērns, reizi mēnesī rīkojam dziesmu vakarus, izdziedam Imanta Kalniņa dziesmas. Latvietības te ir tik daudz, ka nejutu vajadzību pēc kā cita. Un esmu gandarīta, ka uzturēšanās ārzemēs manī vēl vairāk raisījusi patriotiskās, latviskās jūtas. ■

Dainis Ivāns, madonietis no „Ivāniem”

„Ir labi, ja Dzimtene, Mājas un Tēvzeme nozīmē vienu un to pašu. Bet var gadīties, ka dzimteni, mājas un darbu rodam ārpus tēvzemes. Tomēr katru, kurš vēlas būt latvietis, allaž vienos Latvija. Kā enkurs mūžībā un valodā. Kā Gaišiņš, Daugava, Aiviekste vai Lubāns. Kā iespēja apskaut Tēvzemi sapņos un īstenībā. Kā dzīves, darba un Brīvības jēga. Ticēsim tai un savai spējai to lolot!”

Skolas direktore, skolotāja un profesionāla mūziķe

Madoniete Ilze Lejiņa kopā ar savu ģimeni: vīru Fredu, meitām Kristu, Maiju un Ilevu.

Latviešu saksofoniste, madoniete Ilze Lejiņa Francijā dzīvo desmit gadu. Kopā ar vīru — franču saksofonistu Fredu Ormēnu (Fred Hormain) un meitām — Maiju (7 gadi), Ilevu (6 gadi) un Kristu (11 mēnešu) — Ilze regulāri brauc uz Latviju. Tad bērni tiek uzturēti vecmāmiņai vai auklei, bet pieaugušie dodas koncerttūrē pa visu valsti. Duetu „Viņš un Viņa” esam iepazīnuši arī Madonā un Cēsvalnē. Tāpat koncertus laikā, kad Ilze spēlēja Rīgas saksofonistu kvartetā. Francijā Ilze ir iejutusies — ārzemēs viņa jūtas komfortabli un droši. Vasarās gan pietrūkstot ūdenim — ezera, kāds ir tikai līdzās vecmāmiņai Džērbenē. Tomēr tautas gudriņa māca — mājas ir tur, kur ir tava ģimene, un Ilzes ģimene ir Francijā.

— 2006. gadā iepazīnos ar Fredu, gadu viens pie otra ceļojām, 2007. gadā ar visām istabas puķēm pārcēlos uz Franciju, — atceras Ilze. — Mašīna, ar kuru braucām, bija pieklatizējusies.

— Kontakti ar Latviju taču

— Kādus jūti latviešus Luksemburgā, Francijā?

— Mēs dzīvojam uz valstu robežas. Francijas latvieši pārsvarā pulcējas Parīzē, regulāri saņem uzaicinājumus viņiem pievienoties. Parīzē ir arī latviešu skola, tiek svinēti svētki, bet līdz Parīzei ir 300 kilometru, mums tuvāka ir Luksemburga — 25 kilometri. Līdz ar to tiekos ar latviešiem, kas dzīvo tur. Kopīgais vienojošais mums, protams, ir saknes, patīk kopā padziedāt, uzturēt latviskās tradīcijas. Un latvietības kopšana vispirms jau ir bērnu dēļ. Kamēr bērni ir mazi, ikviens meklē iespēju, kur latvietību apgūt. Sākumā meitenes vedu uz Luksemburgas latviešu skolu, kur pati mācīju mūziku. Piedāvājumu ir daudz, tikai tie jāizzina un jābrauc sastapt.

— Luksemburgā tu šobrīd arī strādā.

— Strādāju valsts skolā, kas sadarbojas ar visām apkārtnes pilsētām.

Francūži ļoti labprāt mācās mūziku, varbūt bez lieliem mērķiem kļūt par profesionāliem mūziķiem, vairāk savam priekam.

Strādāju arī sava ciema Volmerange les Mines mūzikas skolā, kur gan esmu direktore, gan mācu instrumentu spēli. Ciema skolā ir 90 audzēkņu. Viņi apgūst pūšamos instrumentus: saksofonu, klarneti, flautu, trombonu, trompeti, arī klavieres, vijoli, ģitāru, basģitāru un bungas. Skolā ir astoņi skolotāji, mācās arī mazie bērni. Pagājušajā gadā uzsākām jaunu apmācības kursu „Muzikālais bērnuudārs ceturtdiņai”. Skolā iestājas pieci bērni, šogad — divdesmit mazie. Vēl mums ir sagatavošanas klase un pērn izveidojām solfedžo grupu pieaugušajiem. Divu gadu laikā pieaugušie apgūst pamatus teorijā un tie, kas vēlas, arī instrumentus. Jaunāko audzēkņu vecumu jau minēju, bet manam vecākajam audzēknim bija astoņdesmit. Daudzi pieaugušie izvēlas vijoles spēli — dāmas pēc darba nāk uz mūzikas skolu, vēlas atpūsties, atbrīvojot prātu no ikdienas rūpēm. Francūži ir muzikāli, savies-

gās ballītēs viņi dzied, tikai viņiem nav tautas dziesmu un folkloras, viņi dzied jaunākas dziesmas — Edītes Piafas un Džo Dasēna repertuāru.

— Ko no tevis pieprasā direktora darbs?

— Skolā vairāk esmu kā menedžere. Kontaktējos ar pedagogiem, vecākiem, skolēniem, saskaņojam programmas, organizējam koncertus.

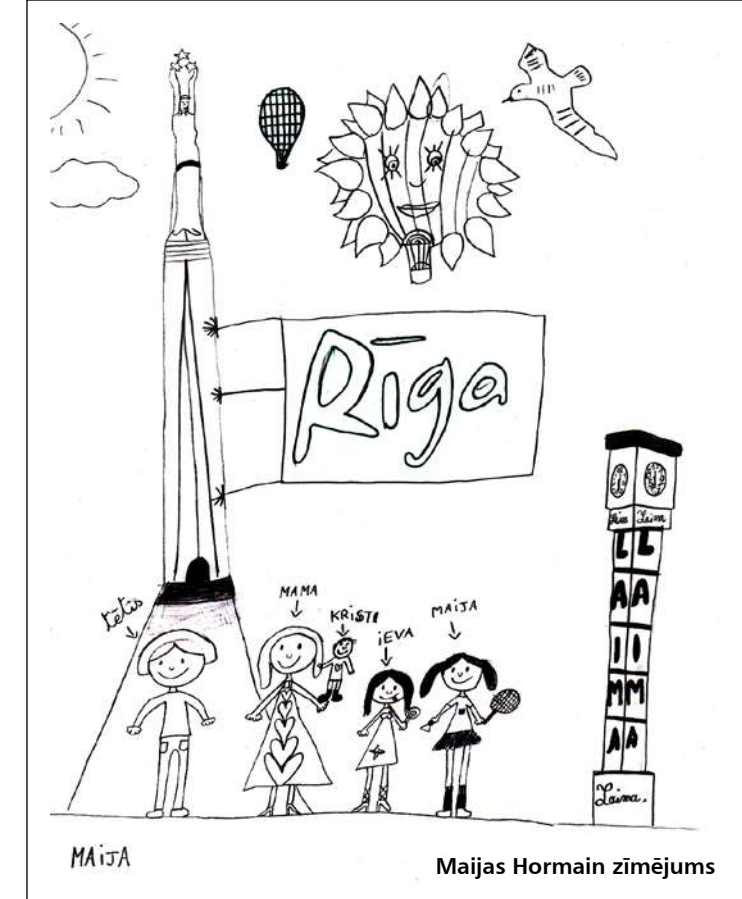
Svarīgi, ka mūzikas skolas ietvaros darbojas pūtēju orķestris. Tās dibinātas 1927. gadā, un šī kolektīva tradīcijas ir ļoti pamatīgas. Orķestris, piemēram, svin svētās Cecilijas dienu. No sava vidus izvēlas jaunu meitu un puisi — goda pāri, un tad no rīta ap astoņiem viss sastāvs ierodas pie puša vecākiem — spēlē, cienājas, pēc tam spēlēdami visi dodas pie meitas, kur tiek uzņemti līdzīgi. Pēc izciemošanās kolektīvs un mūzikā saprecinātais spēlēt uz kultūras namu, kur sarūpēts cienasts un notiek ballīte.

Vēl svarīgas svinības orķestrim notiek 1. maijā, kad ir maijpuķšu svētki. Kādreiz spēlētāji paši devās uz mežu, saplūca maijpuķītes, izveidoja mazus pušķiņus, staigāja pa ciematu mūzikas pavadiņā, pārdeva tos un pretim saņēma labu naudu.

Rudens svētkos savukārt ciematā ierodas karuseļi. Tā ir ģimene, kas nedēļu piedāvā šādu izklaidi, bet orķestris pavada svētkus spēlējot. Galvenā doma ir savākt līdzekļus orķestra pastāvēšanai. Tā kā valsts orķestri nefinansē, ir tikai pašvaldības atbalsts, jārikojas arī pašiem.

— Ir teiciens, ka francūži prot dzīvi svinēt. Vai tā ir?

— Ir pienākumi, noteiktas darba stundas, laiks, kuru veltām bērnu izglītīšanai, bet pārējais laiks mums visiem ir brīvs — veidojam savu ritmu. Ir bijuši brīži, kad laiks apstājas, debesis ir zilas un viss tā sakrīt, ka ir pilnības un absolūtas laimes izjūta. Arī katrs koncerts ir kā svētki. Lielais darbs notiek pirms tam, bet koncerts ir rezultāts, tie ir svētki. Kādreiz pirms uzstāšanās bija pamatīgs stress, tagad spēju izbaudīt mirkli. Un, ja pats izbaudi, arī klausītājs to jūt, ļaujās mūzikas varai. ■

Atvērumu sagatavoja INESE ELSIŅA